

september 2024

Sámi lohkanguovddáš
Saemien lohkemejarngge
Sáme láhkåmguovdås

Somás dihte lohkat?

Lohkanguovddáža ráđđeaddi Ellen Oline Eira Gaup

Maid liikojit oahppit lohkat?

Oahpaheaddjái sáhtá leat hástaleaddji gávdnat teavsttaid maid oahppit hálddašit, boktet beroštumi ja leat ohppiid lohkanhástaleaddji. Soaitá buorre goansta geahččat eará teavsttaid go áššeproša, dain lea dávjá refererejeaddji hápmi ja eai geasut lohkki gi rahčá.

Jus oahppit lohket beare jođánit dahje njozet, de das lea váikkuhus lohkanipmárdussii. Muhtin oahppi dus soaitá rahčat eará sániid lohkat, ja lohka sánis sátnái. Eará oahppi soaitá ges lohkat jođánit ja gearggiha vaikko ii leat ožžon ipmárdusa teavsttas. Ii goabbáge dain ohppiin beasa albma ládje návddašit lohka, ja soaitá váddásit olahit oahppoplána mihttuid. Lea dehálaš ahte oahpaheaddji čuovvu mielde man njuovžilit oahppi lohka, vuoi fuomáša makkár oahppit rahčat teakstaipmárdusa oažžut. Mihttet man njuovžilit oahppi lohka ii leat lihka álki go mihttet man jođánit oahppi lohka. Dat gáibida ollu oahpaheaddjis, ja ferte čađahuvvot subjektiivlaš árvvoštallan ohppiid lohka ektui.

Teaksta válljemis sáhtá ollu dadjamaš lohka dáfus. Soaitá ahte oahpaheaddji dávjá gullá "Manne mii fertet dán lohkat?" luohkalanjas go čájeha makkár teavsttain oahppit galget bargat, ja lea dehálaš ahte oahpaheaddji lea ovdagihtii ieš jurddahan manin dán teavstta galget oahppat. Sáhtá muhtomin leat teavstta sisdoallu maid galget oahppat, eará háve sáhtá fas ulbmil ovdánahttit lohka, soames háve soaitá dušše somás dihte lohkat, ja vaikko lea dušše somás dihte de lea das maid ávki. Lea dehálaš gávnahit makkár fáttain guhtege oahppi berošta vai sáhtá válljet lohka, ja barguid mat heivehit sidjiide. Sátnegeavaheami dáfus sáhtá geavahit teavsttaid main leat muhtin muddui amas ja guhkes sánit.

Lea dárbašlaš ja deačalaš ahte teavsttat ja barggut leat dakkárat maid nuorra lohkkiin lea beroštupmi. Lea deačalaš hukset beroštumi teavsttaide ja lohkanmovtta. Ovttaskas oahppi náke buorebut hástaleaddji teavsttaid go leat dakkárat maid lea beroštupmi.

Dávjá sáhtá oahpaheaddji vásihit vuostehágu go evttoha oahppit sáhttet lohkat juoidá. Mo sáhtá oažžut lohkanhálu ohppiid gaskkas?

Dá leat muhtin tipsat mo sáhtá oažžut ohppiid lohkat:

1. Ságastallabehtet maid oktage háliida lohkat. Leago juoga erenoamáš mas berošta? Leago muhtin hui sahkkii juoga masá ja áiggošii diehtit eanet? Galgabehtet go tuvrii? Leago juoga mii lea dáhpáhuvvan maid sáhtá ođđasiin oaidnit, leat go vitsat, dahje sárgunráiddut maid liiko logadit?
2. Geahččal lohka čiehkát juohke bargui. Leago vejolaš čađahit eksperimentta dahje ráhkadit juoidá mii gáibida ahte ferte lohkat ráhkadanneavva? Lávllateavsttaid čállit, jorgalit dahje dušše lohkat lea maid hui somás vuohki mo bargat lohkamiin. Ii álo leat dehálaš maid lohka, muhto ahte lea somá lohkat!
3. Finadehpet girjerádjosis, oahppit dávjá liikojit go besset tuvraide vuolgat. Eará vejolašvuhta lea maid ovtta beaivvi sáhttibehtet stoahkat girjerádjosa luohkalanjas, váldibehtet iešguđetlágan lohka, soames boalstariid dahje eará lágan stuoluid go dábaččat atnibehtet ja oahpaheaddji sáhtá

leat girjerájusbargi gii ávžžuha girjjiid iešguđet ohppiide.

4. Oaččo veahki váhnemiin/ovdasteddjiin oažžut dieđuid maid oahppi liiko lohkkát. Das sáhttet boahtit ollu árvalusat maid don it lean jurdilan.
5. Divtte ohppiid lohkat jitnosit jus háliidit. Hástal muhtomin maid stoahkat jitnosit lohkamiin, sáhtttá ovdamearkka dihte ain juohke oahppi lohkat ovtta cealkaga. Das ii soaitte dáigá, muhto somá goit soaitá ohppiide. Seammás fertejit oahppit čuovvut dárkilit mielde teavsttas goas lea su vuorru lohkat.

Dá leat moadde tipsa mo ohppiid oažžut lohkat. Deháleamos lea ii goasse vuollánit. Ságastallabehtet lohkama birra. Muittut ohppiid lohkkat. Čájet ahte leat buorre lohkanovdagovva. Muhtomin lea ávki go oahppit doivot sii eai dárbbat ovtta barggu bargat, jus gillejit lohkkat juoidá. Divtte sin doaivut dan. Lea dehálaš gávdnat smávva motivašuvnnaid lohkami.

Gáldut:

Bentsen, Edle 2017. *Elever som strever med leseflyt og «den andre leseopplæringen»*. Lesesenteret.

<https://utdanningsforskning.no/artikler/2017/elever-som-strever-med-leseflyt-og-den-andre-leseopplaringen/>

Ek, Mona 2020. *9 tips som kan øke barnas leselest i 2020*. Aschehoug.

<https://aschehoug.no/litteratur/bokmagasin/barn/9-tips-som-kan-oke-barnas-leselest-i-2020>

UDIR (2023). *Nationála lohkuovddáš 8. ja 9. ceahkis. Oahpahedjiiidbagadus – oppalaš dieđut*.